

NR. 233 | DECEMBER 2025 | VERSCHIJNT VIERMAAL PER JAAR

VIERDEWERELDBLAD

ATD 🍷 ALL TOGETHER FOR DIGNITY 🍷 SAMEN VOOR WAARDIGHEID

4 Verzet tegen armoede

7 Een gezin is waar je je thuisvoelt

9 Kinder- en jongerenatelier

Uitgave van de Beweging

ATD Vierde Wereld

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

(02) 650.08.70

contact@atd-vierdewereld.be

www.atd-vierdewereld.be

Internationaal: **www.atd-fourthworld.org**

Over de stichter: **www.joseph-wresinski.org/nl**

facebook.com/ATDVL

Verantwoordelijk uitgever:

Bert Luyts

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

Foto's: ATD Vierde Wereld,
tenzij anders vermeld.

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE44 0689 4871 0345

U kan ATD Vierde Wereld
ook opnemen in uw testament.
Meer info hierover vindt u
op onze website.

Lay-out: Da's Strafl

Druk: Graphius

➤ EDITO

VERZET BLIJFT NODIG

Na zoveel jaren dachten we dat er meer begrip was voor mensen in armoede, dat er een schuchtere wil was om hun een waardig leven te gunnen. Enkele decennia geleden, na de dialoog die leidde tot het Algemeen verslag over de armoede werden in Vlaanderen de verenigingen waar armen het woord nemen erkend. Mensen in armoede werden nog altijd niet genoeg gehoord, maar toch zagen we recent concrete stappen vooruit: de voormalige federale regering voorzag een "welvaartsenveloppe" – een stapsgewijze verhoging van de laagste uitkeringen bovenop de indexering. Daarnaast begonnen een aantal OCMW's de REMI-tool toe te passen, met referentiebudgetten waardoor er rekening gehouden werd met de werkelijke levensduurte voor gezin x in gemeente y. Ook in andere beleidsdomeinen bewoog er wat, zoals het programma "Iedereen verdient vakantie" van de Vlaamse overheid.

Maar de nieuwe regeringen verspreiden nu de indruk dat de overheid te vrijgevig is en dat we zo in een steeds diepere schuldenput vallen. Erger nog: dat de mensen die van nog steeds erg lage uitkeringen leven frauderen en profiteren. Het beeld van luierende mensen in een hangmat wordt gretig gebruikt om die overtuiging te onderlijnen.

Dat deze analyse vooral op buikgevoel berust, is al veelvuldig aangetoond. Maar beelden zijn hardnekkig en dit is zo beledigend, dat het veel mensen diep heeft gekwetst en boos gemaakt. Het verzet groeit, dat heb ik goed kunnen aanvoelen toen ik op 14 oktober met meer dan honderdduizend anderen in de straten van Brussel ging betogen.

En dat was nog maar het direct zichtbare verzet. Twee mensen, Saskia en Nancy, die ook van plan waren om in de betoging mee te stappen stuurden in de ochtend van 14 oktober een bericht. Ziekte en familiale omstandigheden hielden hen thuis. Ik heb hun kwaadheid meegedragen.

Het verzet van mensen in armoede is vaak niet zichtbaar, vaak onbegrepen, maar het is reëel en een belangrijke uiting van menselijke waardigheid. Verzet was één van de drie grote thema's gekozen door academische filosofen en mensen in armoede die samen deelnamen aan een langlopend seminarie over sociale filosofie. Dat komt verder in dit nummer aan bod.

Strijd en verzet zijn dimensies van armoede die we beter zouden moeten herkennen en erkennen. Het is een hefboom voor verandering vertrekkende van de energie van mensen. En een goede basis voor solidariteit. Laten we daarmee verder aan de slag gaan. •

Bert Luyts
Nationaal Team

AAN TAFEL

‘Welkom,’ zegt Rita lachend als ze de voordeur openzwaait voor Katrien. De gang ademt leven: schoenen in alle vormen en maten, kleurrijke jassen, een verloren zwemtas. Vandaag komen er enkele militanten bij haar thuis om samen de Volksuniversiteit voor te bereiden – iets waar ze trots op is.

In de woonkamer staat een grote tafel: blinkend, stevig, het hart van het huis. Toen Rita een aantal jaren geleden hier introk, mocht ze, na veel aandringen bij haar budgetbeheerder, nieuwe tafels en stoelen kiezen. Geen kringloop, had ze beslist. Voor één keer iets nieuws, iets van háár gezin, om van dit huis een thuis te maken. Aan de tafel wordt gelachen, gegeten, geruzied en gedroomd.

Maar pubers wiebelen en stoelen breken. En dan begon het vragen weer. Of ze niet gewoon stevige stoelen van Ikea mocht kopen? Nee, dat kon niet, werd er beslist. Het werden goedkopere exemplaren, die al wiebelden toen ze binnenkwamen. Zelfs de anderen van de groep zien het meteen: “Die gaan niet lang meegaan.”

En toch – wanneer Rita, Katrien en de anderen rond die tafel zitten, tussen de koffie en de papieren, dan voel je de warmte. Ze vergaderen, ze discussiëren en ze lachen. De stoelen kraken, maar ze breken niet. ●

Evelien Lambrecht

VERZET TEGEN ARMOEDE?

Het is onmogelijk je niet te verzetten

Iedereen begrijpt het woord 'verzet', maar als je er diep op ingaat, is het verrassend hoeveel het begrip omvat. Filosofen zijn geschoolde denkers, maar er zijn ook 'gewone mensen' die nadenken vanuit hun ervaring. Een internationale groep van dertig filosofen, mensen in armoede en professionals werkte bijna vier jaar samen volgens de methode van 'kruising van kennis'. Uit het boek dat daaruit voortkwam, kozen we enkele gedachten over 'verzet'. Een van de vaststellingen: verzet tegen armoede is een breed palet van acties en houdingen, van stil tot luid, alleen of samen.

Het woord nemen kan een daad van verzet zijn

Het woord nemen kan op zich al een daad van verzet zijn 'tegen de macht die in onze plaats denkt, beschrijft wat wij meemaken en beslist'. Maar het is niet omdat mensen in armoede het woord nemen, dat ze gehoord worden. Wat ze zeggen kan zich ook tegen hen keren, het kan verdraaid worden. Dan gaan sommige mensen zwijgen en worden ze extreem wantrouwig. Je leert niet van de ene op de andere dag het woord te nemen. Vanuit de ervaring dat jouw woorden niet

tellen of dat ze je ontnomen zijn, duurt het vaak jaren voor je het durft of kan. Situaties die niet begrepen worden, die niet gekend zijn of die ontkend worden, moet je kunnen uitleggen en zichtbaar maken.

Wederkerigheid

Ook luisteren is belangrijk. Joseph Wresinski zei: 'We moeten de diepte van onze eigen kennis aanboren, maar we moeten ook aan diegene die tegenover ons zit,

de kans geven kennis over te brengen.' Dat is wederkerigheid. Niet elk spreken is verzet. Sommige woorden sluiten ons op in het lijden: als moeilijkheden voortdurend herkauwd worden, bij laster of bij klagen op plaatsen die zich daartoe niet lenen.

Beschrijven

Zelf beschrijven en getuigen is uit de stilte treden. Want vaak zijn het anderen die met een vergrootglas kijken naar gezinnen

► Brussel, bijeenkomst aan de Beurs.

Sociale Filosofie

Een onderzoeksproject van de internationale beweging ATD Vierde Wereld

Drie thema's: Verzet, Recht, Kennisonrecht.

(over Kennisonrecht: zie Vierdewereldblad nr. 225, december 2023)

Het project liep van 2019 tot 2022, daarna werden de resultaten verder verwerkt. In 2023 verscheen het boek: ***Pour une nouvelle philosophie sociale. Transformer la société à partir des plus pauvres*** (coordonné par F. Jomini, D. Jousset, F. Poché & B. Tardieu), Editions Le Bord de l'Eau.

in armoede en dat impliceert een machts-greep. Als ze al niet over het hoofd gezien worden, worden de armsten onderzocht door vertegenwoordigers van instellingen die zichzelf de macht geven om het verhaal van hun leven te beheren.

Interpreteren

Met woorden kan je ervaringen uitwisselen en ze een betekenis geven, je kan andere analyses van een situatie voorstellen die deze van de machthebbers ter discussie stellen of vooroordelen doorbreken. Dat leidt tot een nieuwe vorm van solidariteit, van wederzijdse steun die verder reikt dan de naaste omgeving.

“De bewijslast ligt bij de armsten. Zij moeten altijd aantonen dat wat zij zeggen waar is, en zelfs dan worden zij niet altijd serieus genomen.”

Argumenteren

Als persoonlijk leed kan omgezet worden in een gedeelde ervaring, kan die vervolgens geformuleerd worden in de vorm van een eis of klacht. In het gesprek met mensen die verantwoordelijkheid dragen in de samenleving, moeten we kunnen argumenteren, steunen op concrete gegevens en bewezen kennis. Daar is grondig werk voor nodig, want de bewijslast ligt bij de armsten. Zij moeten altijd aantonen dat wat zij zeggen waar is, en zelfs dan worden zij niet altijd serieus genomen. Voortdurend moeten ze optreden als advocaat van hun eigen situatie om vooroordelen weg te nemen. ●

▲ Namen, getuigenissen aan het Waals Parlement.

Het clandestiene en indirecte verzet

Mensen in armoede staan bloot aan tal van controles en daarop kunnen sancties volgen. Een strategie om dat te vermijden is doen alsof, of de diensten die macht over je hebben ontwijken. Naast dit clandestiene verzet is er ook een derde weg: met artistieke middelen je vrijheid en waardigheid uiten.

Schijnbare onderwerping

Je speelt de rol die van jou verwacht wordt en toont een overmatig respect aan de persoon die macht kan uitoefenen over jou. Je toont je woede in en toont je volgzzaam, om het niet erger te maken. Je tekent een contract waarvan je weet dat

je de voorwaarden niet kunt accepteren of niet kunt naleven. Je behoudt een stukje vrijheid voor jezelf. Maar deze vrijheid heeft een prijs: je neemt grote risico's.

Een omweg maken

Als je vertrouwen in sociale diensten weg is, probeer je ze zoveel mogelijk te ontwijken en geef je niet te veel inkijk in je leven. Zo vermijd je vernederende beoordelingen of ingrepen in je bestaan die het wankel dagelijkse leven nog meer ontwrichten. Dat is ook een van de verklaringen waarom mensen in armoede vaak de sociale compensaties waarop ze recht hebben, laten liggen. ▶

Creatief zijn

Verzet kan zich uiten in humor, spot en feestvieren. Ook in de grootste wanhoop en ellende is er een deel van de mens dat overeind blijft en weigert uitgesloten te zijn van vreugde, schoonheid en liefde. Een creatieve handeling verandert op zich niets aan armoede, maar heeft de kracht om te ontwapenen, om relaties te versterken, om de waardigheid te herstellen. 'We geloofden opnieuw in onszelf'.

"Zelfs in de diepste wanhoop blijft iets in de mens verlangen naar vreugde, schoonheid en liefde."

Carnaval was in de loop van de geschiedenis het feest bij uitstek om grenzen te overschrijden en verhoudingen om te keren door de magie van het theatrale. Spotten met de machthebbers en karikaturen opvoeren is een verdediging tegen de houding van de dominanten, een schild en een remedie tegen wanhoop. Samen lachen, zingen en dansen schept verbondenheid. Carnaval is een omkering: het clandestiene verzet komt voluit in het daglicht. De echte maskers vallen af. Als alles ons liet geloven dat we niets waard zijn, dan kunnen we nu ons echte zelf tonen, met onvermoede capaciteiten, in alle vrijheid. ●

▲ Getuigenissen en toneel in Gent.

▲ Ezelsweide in Brugge. © Philippe Vandenbussche

Het openlijke verzet

Als acties en woorden bedoeld zijn om zichtbaar te zijn voor anderen is er sprake van openlijk verzet.

Protest

Iemand die voor de zoveelste keer bij altijd andere professionals uitleg moet geven over zijn situatie, zegt uiteindelijk: 'Nu is het genoeg.' Er is ook collectief protest. Als rechten geschonden worden, kan dat uitmonden in een klacht bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In andere situaties gaan mensen bewust de wet of een sociale norm overtreden en zichtbare acties voeren in de publieke ruimte, want normen en wetten kunnen zelf een uiting zijn van gebrek aan respect voor de waardigheid van de mens. Ook protestliederen, rap of theater kunnen de dominante machten ter discussie stellen en aanklagen, en de strijd voor waardigheid aanwakken.

Rechten opeisen

Je kan je rechten opeisen, voor zover je ze kent. Deze vorm van verzet wortelt best in een collectieve, geweldloze aanpak van mensen die zich verenigen. Bij ATD Vierde Wereld hoor je vaak: 'We zijn hier niet om te helpen of geholpen te worden maar om elkaar onderling te helpen.'

Opstand

Een situatie die ondraaglijk is, wekt woede. Als daar geen erkenning voor is, kan het verzet gepaard gaan met geweld. Dat kan een slag in het water zijn of geleidelijk overgaan in een politieke strijd. De armsten kiezen zelden voor het georganiseerde geweld. Het lukt hen al niet te schuilen voor het ordinaire geweld veroorzaakt door de moeilijkheden van het dagelijkse leven. En er zijn de herinneringen aan naasten die in oorlogen en revoluties gebruikt werden, die ingezet werden als een instrument. Ook nu gebeurt het nog.

Opstandigheid kan zich ook uiten in een kalme en doordachte daad die tot bewustwording leidt. Iemand vertelde hoe haar vriendin tijdens het bezoek van een hulpverlener rustig opstond en iets haalde om te schrijven. Ze begon op haar beurt notities te nemen. De hulpverlener was stomverbaasd, maar hun relatie veranderde daarna. Er was een zekere gelijkheid ontstaan, de gesprekken verliepen vlotter. ●

M.T. Poppe

EEN GEZIN IS WAAR JE JE THUIS VOELT

Reflecties vanuit de Volksuniversiteit in Leuven

Begin oktober verwelkomde Ides Nicaise ons in Leuven voor de Volksuniversiteit, deze keer rond het thema *Recht op gezin*. De bijeenkomst vond plaats in het HIVA, het onderzoeksinstituut waar Ides al meer dan vijftig jaar aan verbonden is. Ook enkele Leuvense organisaties namen deel. "Sommige deelnemers wonen al hun hele leven in de universiteitsstad en hadden nog nooit een universiteitsgebouw van binnen gezien", vertelde Ides. "Toen ze hoorden dat de Volksuniversiteit die we in Antwerpen organiseerden, plaatsvond aan de Universiteit Antwerpen, wilden ze dat ook graag in hun eigen stad meemaken."

Bende van ellende

De dag begon met een eenvoudige, maar diepgaande vraag: Wat betekent gezin voor jou? De deelnemers werden uitgenodigd hun gezin te tekenen en voor te stellen. Wat volgde, was een indrukwekkend palet aan verhalen – soms warm, soms pijnlijk en verrassend. Sommigen spraken over gebroken familiebanden of mishandeling. Anderen vonden hun 'gekozen familie' bij vrienden, huisdieren of in groepen waar ze zich begrepen voelden.

"Veel deelnemers hadden het over hun 'gekozen' familie: vrienden, huisdieren en groepen waar ze zich thuis voelen."

"Mijn gezin zijn niet de mensen die mij zijn opgedrongen, maar degenen die ik zelf heb gekozen", zei een deelnemer. "Ik voel mij thuis bij mijn beste vriendin", vertelde L. "Ik hoor bij de 'Bende van ellende', een groep vrienden die samen rummikub spelen. Allemaal mensen met een rugzak, net als ik", voegde R toe. "Mijn kat heeft mij gered. Zonder haar zat ik hier niet meer, want alleen leven kan ik niet." ▶

▼ De dubbele rol van hulpverlening – tegelijk ondersteunen én controleren- leidt tot wantrouwen.

In de namiddag vervoegde Thijs Verbeurgt, kabinetschef van minister Depraetere, de Volksuniversiteit. Hij luisterde naar wat mensen belemmert bij het vormen van een gezin. Natuurlijk kwamen materiële factoren snel bovendrijven. Een moeder die onder bewindvoering stond, vertelde hoe ze jarenlang zwartreed op de trein om haar kinderen in een instelling te kunnen bezoeken, omdat ze na alle vaste kosten nog slechts 13,70 euro per week overhield. "Vrijheid, autonomie, als gezin zelf keuzes kunnen maken is cruciaal om je goed te voelen", reageerde Thijs Verbeurgt. "Voor mensen onder bewindvoering is dat heel moeilijk. Sommige bewindvoerders zijn behulpzaam, andere behandelen dossiers als een business. We moeten ons afvragen hoe we mensen opnieuw de mogelijkheid geven om zelf keuzes te maken."

Met een dubbele pet

Er klonk veel frustratie bij de deelnemers over de dubbele rol van hulpverlening – tegelijk ondersteunen én controleren. Dat leidt tot wantrouwen.

"Als jongerenwerker ga ik soms mee naar het OCMW voor een intakegesprek. Dan voel ik in hun plaats de zenuwen al. Jongeren krijgen direct zware vragen en dat leidt tot argwaan", vertelde T. "Het lijkt soms alsof ze zoeken naar wat je fout doet", zei L. R: "Een vrouw die net haar partner had buitengezet en steun zocht bij het OCMW, kreeg onverwachts een huisbezoek. Alles werd gecontroleerd – zelfs de ijskast en keukenkasten. Ze heeft nooit meer iets aan het OCMW willen vragen."

"Omdat de overheid haar middelen efficiënt wil besteden, is de overtuiging gegroeid dat zij ook mag bepalen hoe burgers hun leven moeten inrichten."

Grondwettelijk recht

Thijs Verbeurgt herkende het wantrouwen dat soms bestaat tegenover de overheid: "Tijdens een huisbezoek in een sociale woning, dat ik onlangs als voorzitter van de sociale woonmaatschappij Woonland deed, verontschuldigde een bewoner zich meteen en zei dat hij gepoetst had – hij dacht dat ik kwam controleren. Omdat de overheid haar middelen efficiënt wil besteden, is de overtuiging gegroeid dat zij ook mag bepalen hoe burgers hun leven moeten inrichten. In sociale woningen gelden bijvoorbeeld strikte regels, zoals het aantal kamers dat je mag hebben. Ik vind het zelf ook soms een moeilijk evenwicht want je wil ook zoveel mogelijk mensen aan een woning helpen. Te groot blijven wonen ontnemt soms ook anderen het recht op een betaalbare woning. Maar voor wie een woning koopt, bestaan die beperkingen dan weer niet. Ik probeer altijd te vertrekken van wonen als een grondrecht. Een recht uit de grondwet. Sociale woningen moeten dat recht mogelijk maken."

▲ De deelnemers werden gevraagd hun gezin te tekenen en voor te stellen.

Investeren in mensen

Een terugkerende boodschap was dat de hulpverlening menselijkheid mist. En dat ligt vaak niet aan de hulpverleners, maar aan het systeem.

"Als je meer dan 100 dossiers hebt, heb je geen tijd meer om écht te luisteren", zei S.

"Ik heb 20 jaar in de jeugdzorg gewerkt en elke twee jaar werd het systeem hervormd. Stel je voor dat de wegcode zo vaak veranderde...", getuigde J.

Er heerste ook grote zorg over de inzet van onervaren krachten in complexe situaties, door personeelstekort. En over de stress die hulpverlening – ironisch genoeg – vaak veroorzaakt. "Hulp mag geen bron van stress zijn. Hulp moet opnieuw 'hulp' worden."

Nuldelijnszorg

Veel verhalen raakten aan een diepere laag: eenzaamheid.

"Ik woon aan zee en elk weekend zie ik gelukkige gezinnen wandelen. En ik ben al heel lang alleen", vertelde L.

"Individualisme wordt gepromoot. De échte zorg – de nuldelijnszorg, namelijk zorgen voor elkaar en voor de buurt – daar investeren we niet in", vulde A aan.

Warme plekken

Toch is er ook hoop. Er zijn initiatieven die verbinden, zoals ATD Vierde Wereld en BMLIK in Gent, en we kunnen ook zelf verandering brengen.

"Ik begon zelf met de 'Bende van ellende'. Ik koos een vast moment, een plek, en zei gewoon: 'Ik ben daar, kom gerust af, heel vrij-blijvend.' Nu hebben we een warme vriendengroep", vertelde C.

Ook de kinderen en jongeren kregen tijdens de Volksuniversiteit een plek. Via creatieve activiteiten dachten ze mee over het thema. Een van de kinderen leerde een schildertechniek via een YouTube-filmpje en leerde het aan de andere kinderen. Op het einde van de Volksuniversiteit kwamen zij trots hun werk voorstellen. ●

Evelien Lambrecht

HET KINDER- EN JONGERENATELIER VAN DE VOLKSUNIVERSITEIT

Toen ik achttien was, ging ik voor het eerst mee op vakantie met gezinnen die in armoede leven. Ik had beslist dat ik leerkracht wilde worden, en ik koos bewust voor een vakantie met kinderen én ouders. Samen met een mede-moni begeleidde ik een groep van acht kinderen. Mijn favoriete momenten waren de gesprekken aan tafel of in de auto naar de kinderboerderij of speeltuin. Die gesprekken maakten een diepe indruk op mij. Ouders vertelden over hun – vaak moeilijke – ervaringen met school, of over opvoeders in tehuizen en internaten. De mama's en papa's leerden mij veel over de wereld. Zorgeloos op vakantie gaan is niet eenvoudig als je in schuldbemiddeling zit, of wanneer de buurvrouw belt dat er een deurwaarder voor je appartement staat.

Armoedebrijl

Ik werd leerkracht en ik gaf mijn klaswerking vorm door wat ik tijdens die vakanties had geleerd. Ik bekeek situaties met een armoedebrijl: met het lerarenteam beslisten over de prijs van de frieten op het schoolfeest, afspraken maken over huiswerk, over materiaal en over uitstappen zoals zee-klassen. Soms moet dat voor mijn collega's vermoeiend geweest zijn, want ik bleef maar op diezelfde nagel kloppen. Gelukkig vond mijn directeur dat ook belangrijk. Ook hij koos bewust voor Freinetonderwijs als emanciperend onderwijs, om kinderen uit arbeidersgezinnen meer kansen te geven. Hij wilde ook dat onze school niemand zou uitsluiten en dat we het voor gezinnen met weinig geld zo aangenaam mogelijk zouden maken door hen niet te vergeten.

Kinder- en jongerenatelier

Ondertussen ga ik al enkele jaren op zaterdag naar de volksuniversiteit. Daar bege-

leid ik het kinder- en jongerenatelier, terwijl de ouders met elkaar in gesprek gaan over thema's als werk, gezondheid, schulden, wonen of verkiezingen. De inhoud van wat er op de volksuniversiteit gezegd werd verneem ik telkens met wat vertraging wanneer ik het verslag lees.

▲ Katrien, rechts op de foto.

Op de dag zelf ben ik immers helemaal opgeslorpt door het kinderen- en jongerenatelier. We beginnen met een

kring, waarin we iedereen op zijn of haar gemak stellen en samen overlopen wat we willen doen. Een paar tieners willen Uno spelen, enkele kinderen willen schilderen, sommigen weten nog niet wat ze willen... De begeleiders stellen zich flexibel op en spelen mee, zijn attent voor ieders noden. Het is weekend, we willen de kinderen geen verplichte groepsactiviteiten opleggen. We stellen ook activiteiten voor: wie wil er straks mee naar buiten?

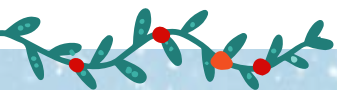
De waarde van kunst en expressie

Zelf vind ik het belangrijk dat er altijd gelegenheid is om dingen te maken. Ik geloof sterk in de kracht van kunst en vrije expressie. Daarom sleep ik elke keer mijn zware bakken met materiaal mee! Zelfs onzekere of stoere pubers probeer ik te verleiden om het plezier van creëren te ervaren. Sommigen willen iets knutselen voor hun ouders. Soms praten we ook over hetzelfde thema van de volwassenen. En op het einde worden we uitgenodigd in de zaal: sommigen durven iets in de micro te vertellen, anderen tonen fier en/of verlegen hun kunstwerken. En daarna zie ik hen verrast en trots naar hun ouders kijken die het vierdewereldlied zingen. Ik vind dat altijd een heel mooi moment. ●

Katrien Nijs

Zin om mee te doen?

Misschien voel jij je aangesproken? We kiezen er bewust voor om met voldoende begeleiders te zijn, zodat iedereen zich veilig voelt. Je hoeft geen ervaring te hebben — graag met kinderen en jongeren tijd doorbrengen is genoeg. Breng mee wat jij leuk vindt, en er zal altijd wel iemand zijn die met je mee wil doen. Twijfel niet en neem contact op met: contact@atd-vierdewereld.be

WENSKAARTEN VOOR ELKE GELEGENHEID

Kinderen uit de lagere school Trixhes 3 van het buitengewoon onderwijs in Ougrée (Luik) schreven korte gedichtjes rond het thema seizoenen. Een Brusselse artieste maakte er dromerige illustraties bij. Het resultaat: 12 unieke en tweetalige kaarten gepast voor veel gelegenheden doorheen het jaar. Een selectie voor de feestdagen zie je hierboven. Meer wenskaarten op onze website.

1 kaart → 2,50 euro

12 kaarten → 25 euro

Verzendkosten: 1-3 kaarten: 1 euro • 4-6 kaarten: 2 euro • 7-11 kaarten: 3 euro
Vanaf aankoop van 12 kaarten of 25 euro zijn er geen verzendkosten.

Bestellen kan via onze webshop (www.atd-vierdewereld.be/winkel), telefonisch (02/650.08.70) of per mail (boekhandel@atd-vierdewereld.be). Indien je telefonisch of per mail bestelt, maak je het bedrag over aan ATD Vierde Wereld België vzw op rekeningnummer IBAN: BE89 0000 7453 3685 (BIC: BPOTBEB1) met vermelding "wenskaarten + je naam".

NAAR EEN EUROPESE ARMOEDESTRATEGIE

Het hoeft niet gezegd : het zijn donkere tijden voor de strijd tegen armoede. De 'sterkste schouders' verzetten zich tegen elke bijkomende inspanning om de tekorten van overheden te helpen dekken, en bijgevolg duwen de federale en Vlaamse regeringen de ene besparingsgolf na de andere door in de sociale uitgaven. Er wordt onbeschaamd gehakt in werkloosheidsuitkeringen, in leeflonen voor asielzoekers, in OCMW-toelagen voor participatie aan cultuur en sport, in winteropvang voor daklozen, in arbeidsbemiddeling en bijscholing voor volwassenen, in studietoelagen voor kwetsbare studenten, zelfs in ontwikkelingssamenwerking.

Beleid voeren

Temidden die sociale afbraak neemt de Europese Unie toch een hoopgevend initiatief: voor het eerst wil zij zelf een eigen armoedestrategie lanceren. In het verleden beperkte de EU zich tot coördinatie en aanmoediging van acties van de lidstaten. Nu wil zij ook zelf rechtstreeks beleid gaan voeren en (meer) middelen investeren in armoedebestrijding. De verwachtingen zijn uiteenlopend: hoe meegaand zullen de lidstaten zijn? Wordt de strategie echt 'strategisch' in de zin dat zij uitgaat van een maatschappijvisie die consequent wordt doorgetrokken in alle beleidsdomeinen (van internationale handel en migratie tot klimaatbeleid en sociale correcties op de markten)? Of wordt het een soort envelop waar alle initiatieven uit het verleden netjes in herverpakt worden?

Grondoorzaken

Europees President von der Leyen wil de grondoorzaken van armoede aanpakken. Je kan dit op verschillende manieren interpreteren. Eén interpretatie is dat je – op het niveau van elk individu – op lange termijn moet durven investeren: in kwaliteitsvolle kinderopvang, in gelijke onderwijskansen en gezonde schoolmaaltijden, in goede gezondheidszorgen en toegankelijke huisvesting. Op die manier kan je voor de komende generatie de cirkel van armoede doorbreken. Een paar mogelijke Europese speerpunten zijn een versterking van het Kindgarantie-initiatief dat sinds 2021 loopt, en een nieuw actieplan voor meer betaalbare huisvesting, ook in de private huursector. De tweede interpretatie van grondoorzaken geldt op het niveau van de samenleving als geheel: namelijk, dat de economie en het beleid moeten gegrondvest worden op de menselijke waardigheid, meer dan op vrijemarktwerking en winstbejag. Als de Europese leiders dat menen, dan moet Europa alvast meer radicale keuzes durven maken: bijvoorbeeld voor een kaderrichtlijn over menswaardige minimuminkomens, een betere sociale bescherming

en meer solidaire belastingsstelsels waar de sterkste schouders hun sociale verantwoordelijkheid opnemen.

Aanbevelingen

ATD heeft reeds twee reeksen aanbevelingen voor de EU-armoedestrategie klaar. Vooreerst pleit de Beweging ervoor om in deze Europese Armoedestrategie te vertrekken van een juiste definitie van armoede, waarbij niet alleen de zichtbare, materiële aspecten zoals inkomen, werk, huisvesting of zelfs opleiding in het vizier genomen worden, maar ook de sociale en politieke dimensies: de machtsonevenwichten die leiden tot paternalisme, vernedering, huisjesmelkerij, discriminatie en soms zelfs brutaal geweld tegen de meest kwetsbaren.

“Dialogo is meer dan ‘raadpleging’: het gaat om permanent overleg, van bij het ontwerp tot bij de eindevaluatie, in een klimaat van vertrouwen.”

Een efficiënte armoedebestrijding kan ook alleen uitgebouwd worden in dialoog met verenigingen van mensen met armoede-ervaring. Dialoog is meer dan 'raadpleging': het gaat om permanent overleg, van bij het ontwerp tot bij de eindevaluatie, in een klimaat van vertrouwen (moeilijk in een context van sociale afbraak!). Om die dialoog te ondersteunen beveelt ATD aan om een Europees Platform voor Armoedebestrijding op te richten naar het voorbeeld van het Belgische Steunpunt Armoedebestrijding. De EU zou de lidstaten moeten aanbevelen om op hun beurt nationale armoedestrategieën uit te werken: zij zou die kunnen ondersteunen met middelen van het Europees Sociaal Fonds.

Prioriteiten

Een tweede reeks met 12 aanbevelingen van ATD gaat over een aantal prioriteiten op inhoudelijk vlak: van een kaderrichtlijn over gewaarborgde minimuminkomens tot anti-discriminatie wetgeving op grond van inkomen of vermogen; van de opschaling van 'buurten zonder langdurige werkloosheid' op Europees niveau tot meer gezinsvriendelijke jeugdhulp; van sociale huisvesting en energietarieven tot klantvriendelijke digitalisering van diensten. •

Ides Nicaise

ACTIVITEITEN

Volksuniversiteit

13 december 2025
7 en 21 februari 2026

18 april 2026
27 juni 2026

FOTOPUZZEL

Op 17 oktober, Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede, gingen op verschillende plekken in Vlaanderen acties door. Weet jij in welke stad onderstaande foto gemaakt is? Tip: kijk zeker eens op onze website voor meer foto's van 17/10!

Stuur de oplossing van de fotopuzzel naar contact@atd-vierdewereld.be vóór 15/12/2025 en win een set van 12 kerst- en nieuwjaarskaarten (een onschuldige hand trekt de winnaar uit de inzendingen).

